

	Iktatószám	Budapestre vonatkozó ujságcikkek		Osztályozás
		Szerző <i>Z. V.</i>		Tárgy <i>59</i>
		Cím <i>A Városliget madárvilága.</i>		Hely
		Forrás: <i>Pesti napló</i>		Idő <i>"1914"</i>
	<i>Bp.</i>	<i>1914</i>	<i>11/12</i>	Személy
	(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	

A Városliget madárvilága

Különösen hangzik és mégis valóság, hogy a Városliget soha, még nyár idején sem volt gazdagabb éneklő-madarokban, mint az elmúlt hosszú és tartósan szigorú télen. Mintha csak találkát adtak volna egymásnak az ország legkritkább madárfajai, halkán, csipogó szóval ott sűrűgtek-forogtak a tar bokrok alatt, vagy azok ágain az *erdei pinyókék*, az eleven *széncinkék* s ezek nemes testvérei, a *kék cinkék*, nyilsebesen röpködött közöttük a legparányibb cinke, az *ökörszemnél* is kisebb, végtelenül bájos, pici *őszapó*, s láttára bámulva kérdeztük önmagunktól, mikép van az, hogy ez a parányi, léhélvészertüen gyenge madár, bírja a tél hidegét s nem hull le megdermedten a csonttá fagyott földre?

De élénk színekkel pompázó, ritka madarakban is gyönyörködhetett a szem a tél folyamán a Városliget elhagyott utjain. Csoportosan üldögélt az ágakon a piros hasu *pirók* (gimpli), itt-ott egy *sármány* kanáriszine villant meg a levegőben, a vastagabb fatörzseken fel- és lefutott, s azok kérégt buzgón kopogtatta bogárlárvák után a fekete-pirosan tarka *nagy fakopáncs* és majdnem galambnagyságu, piros főpapi sipkát viselő, de egyébként papagályszerűen zöld rokona, a *zöld harkály*.

Még a nagy hóesés előtt a száraz, vörhenyes gyepen kettesével, hármásával szaladgált, lépéseit aprózta a *fekete rigó* és a *bubos-pacsirta* vagy *pipiske*, melynek rokona, az *énekes-pacsirta* már valahol délszaki vidékek napfényében sűtkérezett. Valamikor a fekete-rigó is elhagyta a magyar hazát, de most (alig egy-két évtized óta) már csak a gyengébbje menekül a tél elől déli tájakra, míg az erősebbek — jobbára a himek — lemondva költözöködő hajlamukról, bevonulnak a városokba s azok parkjaiban telelnek ki.

A legnagyobb madárritkaságokkal azonban a liget fenyvescsoportjai szolgáltak. A hamuszürke *fenyvesrigó*n kívül január 10-én a Gerbeaud-pavillon közelében fenyőfák ágain papagálmódra kuszva, négy-öt *keresztcsőrű-madarat* (*Loxia curvirostra*) láttam s három nappal később a liget nyugati részében a *csonttollu madárnak* (*Ampelis garrulus*) egy nagy, 25—30 példányból álló falkáját. Másnap már nyomuk sem volt, s csak közvetlenül a nagy hideg megszűnte előtt — február végén — láttam újra két darabot egy ákácán, közvetlenül a Városligeti Színház mögött. Nem szenved kétséget, hogy ezt a szép északi madarat, mely valamivel nagyobb a verébnél, de tarka tollazatu és csinos bobitával bír, az abnormis hideg üzte ennyire délre.

Most, hogy március havának életébresztő ereje lepattantotta a bokrok rügyeinek burkát, újra üdezőldre festette a Városliget gyepjét s a nap langy melegének határakép már némi rovári

élet is jelentkezik, a kimondottan téli vendégek — *pirók*, *fenyvesrigó*, *keresztcsőrű-* és *csonttollu madár* — visszatértek északibb fekvésű hazájukba, de azért a Városliget madárfaunája alig szenvedett csorbulást, mert nemcsak az ittmaradt fajok egyedeinek száma növekedett, hanem a fajoké is, mivel a korán érkező költözők közül már a múlt hónap elejétől fogva csaknem napoként érkezik vissza egy-egy újabb faj. És különös, de évenként frappánsabbul jelentkező tünet, hogy mind ezek szívesebben telepednek le a csaknem abszolút védelmet nyújtó Ligetben, mint a környék erdeiben, miért is a Liget madárvilágának gazdagsága és változatossága győzelmesen vetekedik bármely erdőével. Ezt csak a teljesen laikus nem veszi

észre, aki a Liget minden madarában verebet lát s legfelebb azon csodálkozik, hogy némely verébnél miért rozsdavörös a melle, vagy tarkák a farktollai?

Az egyedek számában a legerősebben képviselt madara a Ligetnek — mint általában a nagyvárosok parkjainak — a *fekete rigó* (*Turdus merula*), ez a rendkívül szelid, az emberhez simuló, sárgacsőrű és sárgalábu, csinos, fekete madár, mely még néhány évtizeddel ezelőtt kizárólag az erdők lakója volt s ma már annyira szabad *városi polgár*, hogy — mint fentebb említettük — már el sem költözik, hanem a városok kertjeiben telel ki. Csportosan és fürgén ott szaladgálnak a Városliget gyepjén, akár annak szélén is néhány lépéssnyire az utca zajos forgalmától, a csilingelő és száguldó villamostól. Mivel már elkezdődött a rovarirtás — mint *Herniann Ottó* „A madarak hasznáról és káráról“ irt gyönyörű könyvében oly szépen mondja: *a madármunka* — káros rovarokat keresnek a gyepben, s ha bogarat vagy hernyót látnak, sebesen feléje iramodnak s dárda-kép előreszegzett sárga csőrükkel agyonverik. Ezalatt egy-másik széphangu him ott ül valamely fa vagy cserje ágán s onnan hallatja kellemes és dallamos énekét.

Ugyancsak csoportosan ugrál a gyepen, vagy a Városliget utjain *rigók* vagy kotnyeles verebek társaságában a szép *erdei pinyó* (*Fringilla coelebs*). A verébnél valamivel kisebb, mindenesetre karcsubb, melle szép, rozsdabarna, szárnytollainak vége fehér, miért is repülés közben tarkának látszik. Ez is már szorgalmasan szedi a bogárságot, míg a henye veréb inkább a hulladékokra, a gyermekek által eldobott kifli- és zsemlyedarabokra

veti magát és azokból lakmározik. A fenyőfák ágairól gyakran hangzik a pintyöke fejhangszerűen csengő, hívogató szava: pink, pink!, melyet csakhamar ez az ujjongó strófa követ: cicicici-cé-zi!

Mindjárt a Liget délnyugati sarkában, nem messze a Városligeti Színháztól, áll egy fekete nyárfacsoport, melynek egyik fája mostanában bizonyos hírességre tett szert. A hatalmas magasságu, koronájában korhadt, ágakkal biró fa ugyanis időközönként *messze elhallatszó hangokat ad*. A járókelők meg is állnak a fa alatt s felnéznek annak koronájára, találgatva a titokzatos hangok okát. Mivel azonban semmit sem látnak, megnyugosznak abban, hogy bizonyára a szél csikorgatja a száraz ágakat. Pedig a különös hangok főleg teljes szélcsend és napsütés idején hallatszanak. A figyelmes szemlélő az egyik száraz ág végén egy a rigónál kisebb, fehér-feketén tarka, a hasán gyengén rózsaszínű madarat fog látni, mely időközönként csőrével sebesen ütögeti a száraz ág végét, mire az ág kongó, kurrogató hangot ad. A különös madár a *közép-fakopáncs* (*Dendrocopus medius*), melynek fészke bizonyára ott van ugyanazon fa egyik korhadó odvában. A madártól a természet megtagadta a nászdal képességét s így ilykép ad kifejezést zenei hajlamainak.

A Liget belsejében, közel a Gerbeaud-pavilonhoz, egy-egy nagyobb erdei fenyőfán, ha óvatosan és zajtalanul közeledünk, megleshetjük az előbbi madár nagyobb és színben pompásabb atyafiát, a *nagy fakopáncsot* (*Dendrocopus major*) is. Ha egy ilyen erdei fenyőfán halk kopogást hallunk, biztosak lehetünk benne, hogy a nagy fakopáncs ütögeti a fatörzs kérégt, melyben kártékony rovarlárvákat keres. A törzsön kuszva, csakhamar meg is láthatjuk a rigónagyságu, fehér-fe-

keten és égő pirosan tarka madarat, melyekben észrevesz bennünket, menten a másik oldalra kuszik s oly ügyesen bujkál előlünk, hogy ezentul, ha nem is repül el, alig kerül szemünk elé.

Ugyancsak a fenyőfák ágai és gallyai között üzi ferge játékeit a cinkék „cicipé“-zö vidám népsége. A *széncinke* (*Parus major*) és a *kék cinke* (*Parus coeruleus*) társaságában ott van a kicsiny *királyka* (*Regulus regulus*) és a még kisebb, de hosszufarku *őszapó* (*Aegithalus candatus*).

De a lombfák ágaiból is dallamos madárhangok köszöntik — főleg napsugaras reggeleken — a sétálót. A *citromsármány* (*Emberiza citrinella*) szakadatlan ci, ci, ci, ci, ci, ci-cüj dalán kívül gyönyörködhetünk a körülbelül két héttel ezelőtt visszaérkezett *sordély* vagy *szürkesármány* (*Emberiza calandra*) cik-cik-cik-cik-trillillilli-jében, a homokos területen futkosó *pipiske* (*Galerida cristata*) halk fuvolahangjaiban s még számtalan, itt helyszüke miatt fel nem sorolható kedves énekes dalában.

Énekes madaraink ösztönszerűleg érzik, hogy a Városligetben ugyszólván abszolút védelmet élveznek. Itt nem dobálja meg őket a gyerkőc, nem kuszik utánuk a fákra a suhanc s a gypet és a bokrokat drótsövény védi. Azonfelül a szigoru kertí őnök — felsőbb utasítás következtében — gondosan vigyáznak a Liget kedves madarainak épségére. Ezeknek a derék embereknek csak az fáj, hogy nem szabad ledurrantaniok a környékbeli házakkól a Ligetbe verődött, elvadult házimacsákát, melyek felkusznak a fákra s vadásznak az énekes-madarakra. Hát bizony erre fel is kellene őket jogosítani, mert az ilyen, madárhusra szokott vérengző macska kiszámíthatatlan kárt tesz a fészken ülő énekes-madarokban.

Ez az intézkedés teljesen összhangban volna *Darányi Ignác* korszakalkotó, okos rendeletével (24655/1901. f. m. rendelet), mely a hasznos énekes-madarakat törvényes védelemben részesíti s melynek kétségkívül az is köszönhető, hogy itt, egy világváros zajos lármája közepett, valóságos madárpáradicsom szemléletében lehet részünk.

Mert a Városligetet, mint minden parkot, igazán széppé csak nyüzsgő madarélete, ezerhangú madárdala teszi, egészen eltéktintve attól a természetes védelemtől, melyben a madarak a rovarok pusztítása révén a Liget növényvilágát részesítik.